

 ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА	ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
	СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015 ул. "Княз Борис I" 77 · Телефон 052 643 360 · Телефакс 052 643 365 · www.ue-varna.bg
Вх. № <u>РД-640/05.08.2021</u>	Рецензия

написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от Икономически университет – Варна

1. Обща информация

Изготвил рецензията - доц. д-р Георги Маринов, ИУ-Варна, научна специалност "ССМИО";

Основание за написване на рецензията - Заповед на ректора на ИУ-Варна РД-06-94/01.07.2021 г. за назначаване на научно жури и решение на научното жури от 02.07.2021 г.;

Автор на дисертационния труд - Мирослав Симеонов Камджалов;

Тема на дисертационния труд - "Нагласи за възприемане на принципите на ислямските финанси"

2. Данни за дисертанта

Мирослав Симеонов Камджалов е редовен докторант в катедра "МИО", ИУ-Варна, отчислен с право на защита през февруари 2021 г. след полагане на всички изпити и изпълняване на всички други изисквания по индивидуалния план, в т.ч. публикации категория "А" и участие в различни научни проекти.

Професионалната му биография включва позиции в областта на националната сигурност и в частния бизнес. Към момента е редовен асистент в ИУ-Варна, катедра "МИО".

3. Общо представяне на дисертационния труд

3.1. Обем и структура

Дисертационният труд е в общ обем от 163 страници (151 без библиографската справка) и съдържа необходимите компоненти: въведение, изложение в три глави, заключение, използвана литература (библиография). Основното изложение е структурирано традиционно. Текстът е илюстриран с 3 таблици и 23 фигури. Към дисертацията няма приложения.

Цитираните литературни източници са 152, от които 12 на български език, 123 на английски език и 17 Интернет ресурси. Текстът е представен във формата на монографичен ръкопис, отговарящ на съответните изисквания за монография.

Като брой страници дисертационният труд е съпоставим с други такива от българската практика, прави впечатление че изложението е силно концентрирано и фокусирано върху проблема на изследването. В структурно отношение намирам дисертационния труд за относително балансиран, с известен превес на обема на втора и трета глава, в които докторантът извършва самостоятелен анализ.

Считам, че дисертационният труд е представен във вид и обем, съответстващи на всички специфичните изисквания съгласно чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ.

3.2. Актуалност на темата

Намирам темата за интересна и актуална най-малко по три причини. Първо, нарастващата променливост в глобалната икономика (в частност глобалната финансова криза от 2007-2008 г.), изострящото се неравенство, проблемите в съвременната структура и функциониране на икономическите системи, нарастващото недоволство и др., налагат търсенето на алтернативи или най-малкото корективи извън познатите доминантни икономически теории. Второ, изострящото се напрежение между развитите западни (предимно християнски) нации и ислямските държави в голяма степен се дължи и на непознаването на морални, етични и религиозни ценности, в т.ч. фундаменталните принципи върху които са устроени техните социално-икономически системи. Считам, че всяко сравнително изследване в тази посока има потенциално силен позитивен ефект върху по-доброто разбиране. Не на последно място, разгръщането на международния бизнес в т.ч. в посока държавите, приели принципите на ислямската икономика, изисква адаптация на традиционните методи и стратегии. Макар настоящият дисертационен труд да има друга цел и задачи, събраната информация и анализи в него биха били полезни за международния бизнес.

3.3. Обект, предмет, цели, задачи, теза, инструментариум и литература

Представените обект, предмет, задачи и теза на изследването са дефинирани коректно, въпреки че по принцип има възможност за различни интерпретации.

По мое мнение, използваните от докторанта научни методи съответстват на поставените цели и задачи. В по-голяма част от изложението е използван сравнителен анализ, като той често е допълван с исторически анализ, в търсене на по-дълбоките корени и предпоставки на възникването на ислямската икономика и нейното развитие. Впечатление прави високото ниво на използваните количествени методи за събиране данни и анализ на резултатите от анкетното проучване, по отношение възможността за прилагане принципите на ислямското банкиране в България. Особено интересно е използването на метода Fuzzy АНР, което доколкото ми е известно става за пръв път в българската икономическа наука.

В подготовката на дисертационния труд за използвани 152 литературни източника, от които 12 на български език, а останалите 140 на английски език. Този дисбаланс не е изненадващ, предвид слабият интерес поне към момента към проблематиката в българската научна литература. По-голямата част от авторите са водещи в това направление, цитирани са множество официални институции, използваните данни са от достоверни източници. Докторантът демонстрира в изследването достатъчна научна добросъвестност, което е видно от начина по който са цитирани и указани всички чужди мисли, идеи и данни.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертацията е структурирана традиционно в три глави, които следват естествената логика и последователност на изследването.

В първа глава са представени предпоставките за възникването и налагането на ислямската икономика като отговор на колониализма и нейното утвърждаване през последните десетилетия. В дълбочина с много детайли са разгледани религиозно-философските фундаменти на ислямската икономика, нейните съществени отличителни черти спрямо пазарната икономика в неислямския свят. Направен е и опит тя да се определи като самостоятелно икономическо учение. Главата завършва с анализ на възможността ислямската икономика и финанси да се разглеждат като възможна алтернатива на настоящия пазарен модел на функциониране и развитие на съвременните икономики.

Във втора глава докторантът е направил задълбочен анализ на начините на опериране на ислямските финанси и по-специално на ислямското банкиране. Представено е състоянието им както на европейския финансов пазар, така и начина на функциониране според различна юрисдикция. Подробно са обяснени най-важните и често използвани в практиката договори и инструменти на ислямското банкиране. Засегнати са теми относно базови регулаторни органи и структури отговорни за нормалното функциониране на ислямската икономика.

Последната трета глава изследва нагласите спрямо ислямските финанси, тяхното влияние и потенциал за икономическо и социално-отговорно развитие. Изследвана е също така и възможната посока за приложение на ислямските финанси в контекста на все по- нарастващото приложение на революционните информационни технологии. За целта са направени три самостоятелни анкетни проучвания и приложен модерен иконометричен подход за събиране и анализ на данните от последното.

Като цяло изложението е логически обвързано, изказът е обран и стегнат, анализът силно концентриран върху изследователските задачи. Отсъстват излишни препратки и анализи. Намирам за особено позитивен факта, че докторантът периодично самостоятелно дефинира текущи въпроси, които следват логиката на изложението и намира обоснован отговор чрез подробен анализ. Това създава усещането за автентичност на изследването. Всяка глава завършва с обосновани изводи, които служат като логически мост към следващата част от дисертацията. Не се открива плагиатство.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Безспорно, дисертационния труд съдържа ясно открояеми научни и научно-приложни приноси. Напълно съгласен съм с трите деклариращи в автореферата от докторанта, а именно:

- 1) Представен е авторов модел на ислямските финанси, включващ основни договори използвани в ислямската икономическа юриспруденция, принципи на ислямското банкиране и структура на ислямските финансови инструменти.
- 2) Тествани са нагласите спрямо ислямските финанси, тяхното влияние и потенциал в насока икономическо и социално-отговорно развитие в България чрез три различни

емпирични изследвания. Апробиран е авторов модел на размитите множества в аналитична йерархия на ислямското банкиране по селектирани критерии и подкритерии.

3) Изведен е един водещ критерий и четири основни подкритерии, които могат да направят по-лесно възприемането на принципите на ислямски финанси в България, а именно: социална отговорност и делегиране на управленски правомощия, безлихвено кредитиране, практика на микрофинансиране, издаване на ценни книжа със социално въздействие.

6. Публикации и участие в научни форуми

Идеите на автора са представени публично чрез 4 публикации, в т.ч. от тип "А", от които 2 статии (една извън страната) и 2 доклада от участие в научни конференции. Счита се, че идеите на докторанта са популяризирани добре и неговото име се свързва сред научната общност с избраната от него тема. Публикациите са в съответствие на количествените изисквания по чл. 35, ал. 1, т. 4 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

7. Критични бележки и препоръки

Въпреки безспорните позитиви, към настоящия дисертационен труд могат да се отправят следните критични бележки, както следва:

- някои представени концепции, като тази за собствеността, използвана в съвременното право, концепция за триада от права на собственика над вещта, в т.ч. и нейната абсолютност и неприкосновеност, биха могли да бъдат допълнително прецизирани;
- представено е твърдението че „безспорно“ ислямското банкиране влияе положително на растежа на БВП и развитието, но приведените доказателства в тази посока са сравнително малко.

Тези бележки по дисертацията по никакъв начин не намаляват научните и научноприложните приноси, и би следвало да се възприемат по-скоро като препоръки за по-нататъшни изследвания.

8. Въпроси към дисертанта

Твърди се, че целите на ислямската икономика са различни от тези на неислямския свят. С какво обаче посочените са наистина по-различни от тези, които днес се „преследват“ от социалните пазарни икономики? Не съвпадат ли напълно и с целите на устойчивото развитие или целите на Световната Банка? (с изкл. на екстравагантност и някои религиозни ограничения в потреблението и свободите на хората).

До каква степен функциониращите в България от 2016 г. платформи за P2P кредитиране биха могли да се възприемат като алтернатива на ислямското банкиране?

Има ли противоречие между резултатите, получени от емпиричното изследване чрез Fuzzy АНР метода и такива от алтернативни проучвания или конвенционални експертни мнения?

9. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват и на специфичните изисквания на Икономически университет - Варна. Дисертационният труд показва, че кандидатът Мирослав Симеонов Камджалов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор“ на Мирослав Симеонов Камджалов в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика, Научна специалност "Световно стопанство и международни икономически отношения".

Дата: 03.08.2021 г.

Изготвил становището:

П.

(доц. д-р Геóрги Маринов)

 ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015 9002 Варна · бул. "Княз Борис I" 77 · Телефон 052 643 360 · Телефакс 052 643 365 · www.ue-varna.bg	
Вх. №	Д-20-670 / 05.08.2021

Reference

written by a member of a scientific jury, **for the acquiring of the educational and scientific degree "doctor"** under an advertised procedure from the University of Economics - Varna

1. General information

Reviewer - Georgi Marinov, PhD, University of Economics - Varna, scientific specialty "World Economy and International Economic Relations";

Prepared on the ground of - Order of the rector of UE-Varna ПД-06-94/01.07.2021 about the appointment of a scientific jury and Decision of the scientific jury from 02.07.2021 ;

Author of the dissertation - Miroslav Simeonov Kamdzhlov;

Topic of the dissertation - "Attitudes towards the perceptions of Islamic finance principles"

2. About the candidate

Miroslav Simeonov Kamdzhlov is a full-time PhD student at the "International Economic Relations" department of the University of Economics - Varna. He finished his studies with the right of a defense of a dissertation in February 2021, after taking all the necessary exams and fulfilling all other requirements of his individual schedule, including publications, some of them of type "A" and participation in various scientific projects.

His professional biography includes various positions in the field of national security and in private business. At the moment he is a teaching assistant at the University of Economics - Varna, "International Economic Relations" department.

3. General presentation of the dissertation

3.1. Volume and structure

The dissertation consists of 163 pages (151 pages without the bibliography), it contains all the necessary components: an introduction, main text in three chapters, conclusions and bibliography (literature cited). The main text is structured in the traditional way. The text is illustrated with 3 tables and 23 figures. There are no appendices to the text.

The sources cited are 152, of which 12 in Bulgarian language, 123 in English language and 17 Internet sites. The text is presented under the form of a monograph manuscript, it conforms with the respective requirements for a scientific monograph.

As a volume, number of pages and structure, the dissertation is comparable to similar works in the Bulgarian practice, it is noticeable that the narrative is highly concentrated and focused on the problem of the research. Structurally I find the dissertation relatively balanced, with a slight overweight of the volume of chapters two and three, in which the candidate elaborates the self-conducted analysis.

I consider the dissertation is represented in a form conforming to all the specific requirements under Art. 27 (2) PPZRASRB.

3.2. Relevance of the topic

I find the topic interesting and relevant for at least three reasons. First, the growing volatility in the global economy (in particular the global financial crisis from 2007-2008), the growing inequality, the problems in the contemporary structure and functioning of the economic systems, the growing discontent etc. require the searching for alternatives or at least for some corrective measures outside of the already existing dominant economic theories. Second, the rising tensions between the developed Western (mainly Christian) nations and the islamic states is to a greater extent a result also of the lack of knowledge about moral, ethical and religious values, incl. the fundamental principles on which lie their socio-economic systems. In my opinion, each comparative study in this direction has a potentially strong positive effect on better understanding. Least, but not last, the expanding of the international business including towards the countries which adopted the principles of the islamic economy, requires an adaptation of the traditional methods and strategies. Even though the present dissertation has different goals and objectives, the gathered information and analyses could be highly useful for international business.

3.3. Goal, subject, objectives, instrumentarium and literature

The presented subject, goal, objectives and argumentation of the research are defined correctly, although in general there is a room for different interpretations.

In my opinion, the scientific methods used by the candidate correspond to the set goals and objectives. In the greater part of the text a comparative analysis is used, and in many cases it is supplemented with historical analysis, in search for the deeper roots and the prerequisites for the appearance of the islamic economy and its development.

Remarkable is the high level of the used quantitative methods for collecting data and analyses of the results from the survey about the opportunity for implementation of the principles of the islamic banking in Bulgaria. A special interest raises the usage of the method Fuzzy Analytical Hierarchical Process, which to my knowledge happens for the first time in Bulgarian economic science.

For the preparation of the dissertation 152 literature sources are used, of which 12 in Bulgarian language, and the remaining 140 in English. This disbalance is not to wonder, given the weak interest at least for the moment towards the problematics in the Bulgarian scientific literature. Most of the cited authors are leading in this field, cited are multiple official institutions, the data used comes from reliable sources. The candidate demonstrates in the research good scientific diligence, which is to be seen in the way all foreign thoughts, ideas and data are cited and marked.

4. Opinion about the structure and the contains of the dissertation

The dissertation is structured traditionally, in three chapters which follow the natural logic and the continuity of the research.

In the first chapter are presented the prerequisites for the appearance and establishment of the islamic economy as a counterpoint to colonialism and its affirmation in the last decades.

In depth with many details are presented the philosophical fundamentals of the islamic economy, its main divergent traits towards the market economy in the non-islamic world. It is also made an attempt to define it as a separate economic theory. The chapter ends with an analysis of the opportunities of the islamic economy and finance to be regarded as a possible alternative to the present market model of functioning and development of contemporary economies.

In chapter two the candidate makes an in-depth analysis of the ways of operation of the islamic finance, and especially of islamic banking. Represented are both their state in the European financial market, and the way of functioning according to different jurisdictions. In detail are explained the most important and most often used in the practice contracts and instruments of islamic banking. Attention is given to topics about basic regulatory bodies and structures responsible for the normal functioning of the islamic economy.

The last third chapter explores the attitudes towards islamic finances, its influence and its potential for economic and social-responsible development. Studied is also the possible direction of usage of islamic finance in the context of the further growing usage of the revolutionary information technologies. For this reason three self-conducted surveys are made and a modern econometric method for collection and analysis of data is applied.

As a whole the narrative is logically bound, the language is firm and concise, the analysis is highly concentrated on the scientific objectives. There are no superfluous cross-references and analyses. I consider as especially positive the fact that the candidate periodically elaborates self-drawn current definitions, which follow the logics of the narrative and finds a rational answer with the help of a detailed analysis. This creates the feeling of authenticity of the research. Each chapter ends with rational findings, which serve as a logical bridging to the next part of the dissertation. No plagiarism is found.

5. Identification and assessment of the scientific and scientific-applied contributions in the dissertation

Without any doubt, the dissertation contains clearly visible scientific and scientific-applied contributions. I entirely agree with the three declared from the candidate in the abstract, to be:

1) Represented is an author's model of islamic finances, including basic contracts used in the islamic economic jurisprudence, principles of islamic banking and structure of islamic financial instruments.

2) Tested are the attitudes towards the islamic finance, its influence and potential in the direction of economic and social-responsible development in Bulgaria with the help of three different empirical studies. Approbated is an author's model of fuzzy sets in an analytic hierarchy of islamic banking on selected criteria and subcriteria.

3) Drawn are one leading criterion and four main subcriteria, which could make more easy the acceptance of the principles of islamic finance in Bulgaria, namely: social responsibility and delegation of managerial powers, interest free crediting, microfinance practice, issuing of securities with a social impact.

6. Publications and participation in scientific forums

The ideas of the author are presented to the public with 4 publications, incl. of type "A", of which 2 scientific articles (one abroad) and 2 reports from participations in scientific conferences. To my opinion, the ideas of the candidate are well popularised and his name is being linked in the scientific community with the topic of the dissertation. The publications match the quantity requirements of Art. 35 (1), p. 4 of the Rules for acquiring scientific degrees and obtaining academic positions in the University of Economics - Varna.

7. Critical remarks and recommendations

Despite the indisputable pluses, to the present dissertation can be given the following critical remarks:

- some of the represented concepts, as those about the ownership, used in contemporary law, a concept of the triad of owner's rights over the res, incl. its absoluteness and inviolability, could be additionally precisized;
- it is argued that "without doubt" the islamic banking influences positively the growth of the GDP and the development, however the proofs represented in this direction are comparatively little.

These remarks on the dissertation in no way do not diminish the scientific and the scientific-applied contributions, and have to be considered rather as recommendations for further research.

8. Questions to the candidate

It is argued that the goals of the islamic economy are different compared to those of the non-islamic world. However, how do the cited goals differ from those goals, which are "pursued" by the social market economies? Do they not match entirely also the goals of the sustainable development or the goals of the World Bank? (with the exception of some extravagance and some religious limitations in the consume and the liberties of people).

How far the platforms for P2P credits which operate in Bulgaria from 2016 on could be perceived as an alternative to the islamic banking?

Is there any contradiction between the results obtained from the empirical study with the help of the Fuzzy AHP method and those from alternative studies or from conventional expert opinions?

9. Conclusion

In my opinion, the dissertation contains scientific and scientific-applied results, which represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB) and the Regulations for implementation of ZRASRB. The presented materials and dissertation results completely correspond to the specific requirements of the regulations of the University of

Economics - Varna. The dissertation shows that the candidate Miroslav Simeonov Kamdzhlov has in-depth theoretical knowledge and professional skills in Professional field 3.8. Economics, demonstrating qualities and skills for self-conduct of research.

In relation to the written above, I confidently give my positive assessment of the research presented by the reviewed above dissertation, abstract, results and contributions, and I suggest to the esteemed scientific jury to award the degree of "PhD" to Miroslav Simeonov Kamdzhlov in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences; Professional field 3.8. Economics, Scientific specialty "World Economy and International Economic Relations".

Date: 03 August 2021

Reviewer

(Assoc. Prof. Georgi Marinov, PhD)

РЕЦЕНЗИЯ

написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по обявена процедура от Икономически университет – Варна, катедра „Международни икономически отношения“

1. Обща информация

Изготвил рецензията - Проф. д-р Андрей Захариев, СА „Д. А. Ценов“, научна специалност "Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)";

Основание за написване на рецензията - Заповед на ректора на ИУ-Варна РД-06-94/01.07.2021 г. за назначаване на научно жури и решение на научното жури от 02.07.2021 г. ;

Автор на дисертационния труд - Мирослав Симеонов Камджалов;

Тема на дисертационния труд – „Нагласи за възприемане на принципите на ислямските финанси“

2. Данни за дисертанта

Мирослав Симеонов Камджалов е редовен докторант в катедра "МИО", ИУ-Варна, отчислен с право на защита през февруари 2021 г. след полагане на всички изпити и изпълняване на всички други изисквания по индивидуалния план. Професионалната му биография включва позиции в областта на националната сигурност и частния бизнес. Към момента е редовен асистент в ИУ-Варна, катедра "МИО". Владее английски, руски и немски език. Автор е на десет научни труда, като по процедурата представя 4 самостоятелни такива, носещи 40 точки по националната критериална система.

3. Общо представяне на дисертационния труд

3.1. Обем и структура

Дисертационният труд е в общ обем от 163 страници (151 без библиографската справка) и съдържа необходимите компоненти: въведение, изложение в три глави, заключение, използвана литература (библиография). Основното изложение е структурирано традиционно. Текстът е илюстриран с 3 таблици и 23 фигури. Към дисертацията няма приложения.

Цитираните литературни източници са 152, от които 12 на български език, 123 на английски език и 17 Интернет ресурси. Текстът е представен във формата на монографичен ръкопис, отговарящ на съответните изисквания за монография.

Извод: Дисертационният труд е представен в обем и вид, съответстващи на всички изисквания, съгласно чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ.

3.2. Актуалност на темата

Актуалността на дисертацията се базира върху разбирането, че проблемните въпроси, свързани с ислямските финанси надхвърлят ислямското банкиране и обхващат също теорията на ислямската икономика, ислямското микрофинансиране и корпоративното управление. Ето защо в контекста на образователни програми по ислямски финанси в редица университети, е налице необходимост от систематизиран научен продукт на български език, който да допринесе за увеличаване познанията на студенти и икономисти. Практически авторът провежда пионерно към днешна дата дисертационно изследване с което прави професионален анализ на глобалните процеси, свързани с ислямските финанси.

3.3. Обект, предмет, цели, задачи, теза, инструментариум и литература

Обект на изследване в дисертацията са ислямските финанси. **Предмет** на изследване са основните принципи на ислямското банкиране и нагласите за тяхното имплементиране в неислямски икономики. **Целта** на дисертационния труд е на основата на съществуващата теория и чрез емпирични изследвания да се определят нагласите за възприемане на ислямските финанси. За целите на анализа са разгледани и съпоставени конвенционалните (близки до традиционните идеи на неокласицизма) и ислямските финанси. **Като научни задачи се поставят:**

- Извеждане на основните теоретични предпоставки за съвременното формиране на ислямските икономика и финанси;
- Анализиране на ролята и мястото на ислямските финанси в световната икономика;
- Формулиране и оценка на фундаменталните принципи на ислямските финанси;
- Изследване на ефектите от ислямското банкиране в практиката на някои държави;
- Извършване на качествена оценка на нагласите към ислямските финанси и способността им да имат значима икономическа и социална роля.

Дисертационният труд тества тезата за нагласите за възприемане на принципите на ислямско банкиране в България дали и доколко се свързват с характеристиките за социално банкиране. Под социално банкиране авторът разбира финансово банкиране, което притежава социални характеристики, в т.ч. традиционни като предлагане на финансови продукти или услуги или иновативни, като корпоративна социална отговорност, зелено банкиране, социално предприемачество, инструменти на информационните технологии и мрежи. Използваните методи за изследване включват

анализ на съдържанието, индукция и дедукция, сравнителен и количествен анализ, допитване чрез анкети, метод на размитите множества в аналитична йерархия или Fuzzy АНР анализ.

За написването на дисертационния труд за използвани 152 литературни източника, от които 12 на български език, а останалите 140 на английски език. Докторантът демонстрира в изследването научна коректност, което се потвърждава от подробното цитиране и библиографско описание.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертацията е структурирана в три глави, които следват своята логика.

В първа глава се разглеждат исторически, философски и икономически принципи от ислямския начин на живот и поведение в обществото. Разгледаните философско-религиозни аспекти присъстват дотолкова доколкото е необходимо да се вникне в разбирането за ислямска духовност и в практиката на ислямската икономика. Очертава се идеята, че ислямът признава духовни, морални и социални потребности на хората наред с материалните им нужди. Ислямът не одобрява излишно натрупаното богатство и в този смисъл провежданата политика е силно социална, подкрепяща обществото. Разгледана е ислямската икономическа мисъл и съпоставена с по-известните политикономии в общественото развитие.

Втора глава анализира начините на опериране на ислямските финанси и по-специално на ислямското банкиране. Представено е състоянието им както на европейския финансов пазар, така и начина на функциониране според различна юрисдикция. Подробно са обяснени най-важните и често използвани в практиката договори и инструменти на ислямското банкиране. Засегнати са теми относно базови регулаторни органи и структури отговорни за нормалното функциониране на ислямската икономика, както и влиянието ѝ върху устойчивото развитие и благоденствието на обществото.

В трета глава се изследват нагласите спрямо ислямските финанси, тяхното влияние и потенциал за икономическо и социално-отговорно развитие. Изследвана е също така и възможната посока за приложение на ислямските финанси в контекста на все по-нарастващото приложение на революционните информационни технологии.

В заключението се прави извода, че ислямското банкиране стимулира икономическия растеж в много страни и допринася за повишаване на БВП и общото благосъстояние на населението. Принципите на ислямската икономика са част от съвременната световна икономическа система и следва да бъдат изучавани. Ислямските

принципи на икономически живот внасят специфични характеристики в категориите хуманизъм, непретенциозност, благоприличие и скромност, но те и спомагат за усъвършенстване на принципите на устойчивост и социална справедливост на обществата.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Потвърждавам логиката и оригиналния характер на формулираните във автореферата приноси, както следва:

Първо. В дисертационния труд е представен авторов модел на ислямските финанси, включващ основни договори използвани в ислямската икономическа юриспруденция, принципи на ислямското банкиране и структура на ислямските финансови инструменти.

Второ. В дисертационния труд се тестват нагласите спрямо ислямските финанси, тяхното влияние и потенциал в насока икономическо и социално- отговорно развитие в България чрез три различни емпирични изследвания. Апробиран е авторов модел на размитите множества в аналитична йерархия на ислямското банкиране по селектирани критерии и подкритерии.

Трето. Дисертационният труд извежда един водещ критерий и четири основни подкритерия, които могат да направят по-лесно възприемането на принципите на ислямски финанси в България, а именно: социална отговорност и делегиране на управленски правомощия, безлихвено кредитиране, практика на микрофинансиране, издаване на ценни книги със социално въздействие.

6. Публикации и участие в научни форуми

Идеите на автора са представени публично чрез 4 публикации, с което са постигнати изискванията на националната регулаторна уредба и вътрешните за Икономически университет – Варна изисквания. Те са на авторитетни форуми както и в регистрирани в НАЦИД издания.

7. Критични бележки и препоръки

Не се поставят.

8. Въпроси към дисертанта

8.1. По данни на системата на ТБ в България може ли да се потвърди, че динамиката в структурата на финансовия резултат (печалба или загуба) в Отчета за

приходите и разходите постепенно придобива характеристики на банкови институции, опериращи в условия на ислямско банкиране с оглед на тренда за свиването на приходите от лихвен диференциал и увеличаване на приходите от банкови услуги и такси?

8.2. Може ли по регулаторната рамка на БНБ в България да се разкрие клон на типична ислямска банка или са необходими допълнителни решения на УС на нашата централна банка?

9. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на нормативната уредба. Представените публикации, дисертация, автореферат и документи съответстват и на всички изисквания на Икономически университет - Варна. Чрез дисертационния труд докт. Мирослав Симеонов Камджалов доказва, че необходимите теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика. Той категорично демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

В оглед на всичко изложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси. Предлагам на научното жури да присъди научна степен „доктор“ на Мирослав Симеонов Камджалов в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика, Научна специалност "Световно стопанство и международни икономически отношения".

Дата: 04.08.2021 г.

Изготвил становище

(Проф. д-р Андрей Захариев)

REFERENCE

written by a member of a scientific jury, **for the acquiring of the educational and scientific degree "doctor"** under an advertised procedure from the University of Economics - Varna

1. General information

Reviewer – Prof. Andrey Zahariev, PhD, D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov, scientific specialty “Finance, money circulation, credit and insurance (Finance)”;

Prepared on the ground of - Order of the rector of UE-Varna ПД-06-94/01.07.2021 about the appointment of a scientific jury and Decision of the scientific jury from 02.07.2021 ;

Author of the dissertation - Miroslav Simeonov Kamdzhlov;

Topic of the dissertation – “Attitudes towards the perceptions of Islamic finance principles”

2. About the candidate

Miroslav Simeonov Kamdzhlov is a full-time PhD student at the "International Economic Relations" department of the University of Economics - Varna. He finished his studies with the right of a defence of a dissertation in February 2021, after taking all the necessary exams and fulfilling all other requirements of his individual schedule.

His professional biography includes positions in the field of national security and in private business. At the moment he is assistant professor at the University of Economics - Varna, "International Economic Relations" department. He is the author of ten scientific papers, presenting 4 independent ones, bearing 40 points according to the national criteria system.

3. General presentation of the dissertation

3.1. Volume and structure

The dissertation consists of 163 pages (151 pages without the bibliography), it contains all the necessary components: an introduction, main text in three chapters, conclusions and bibliography (literature cited). The main text is structured in the traditional way. The text is illustrated with 3 tables and 23 figures. There are no appendices to the text.

The sources cited are 152, of which 12 in Bulgarian language, 123 in English language and 17 Internet sites. The text is presented under the form of a monograph manuscript, it conforms with the respective requirements for a scientific monograph.

Conclusion: The dissertation is presented in a form conforming to all of the specific requirements under Art. 27 (2) PPZRASRB.

3.2. Relevance of the topic

The relevance of the dissertation is based on the understanding that the problematic issues related to Islamic finance go beyond Islamic banking and also cover the theory of Islamic economics, Islamic microfinance and corporate governance. Therefore, in the context of educational programs in Islamic finance in a number of universities, there is a need for a systematized scientific product in Bulgarian, which will contribute to increasing the knowledge of students and economists. Practically, the author conducts a pioneering dissertation research to date, which makes a professional analysis of global processes related to Islamic finance.

3.3. Goal, subject, objectives, instrumentarium and literature

The subject of research in the dissertation is Islamic finance. The subject of research is the basic principles of Islamic banking and the attitudes for their implementation in non-Islamic economies. The aim of the dissertation is to determine the attitudes towards the perception of Islamic finance on the basis of the existing theory and through empirical research. For the purposes of the analysis, conventional (close to the traditional ideas of neoclassicism) and Islamic finance are examined and compared. The paper is focused on the following set of scientific tasks:

- Derivation of the main theoretical prerequisites for the modern formation of the Islamic economy and finance;
- Analyzing the role and place of Islamic finance in the world economy;
- Formulation and evaluation of the fundamental principles of Islamic finance;
- Study of the effects of Islamic banking in the practice of some countries;
- Carrying out a qualitative assessment of attitudes towards Islamic finance and their ability to play a significant economic and social role.

The dissertation tests the thesis about the attitudes towards the perception of the principles of Islamic banking in Bulgaria whether and to what extent they are related to the characteristics of social banking. By social banking the author understands financial banking, which has social characteristics, incl. traditional such as offering financial products or services or innovative,

such as corporate social responsibility, green banking, social entrepreneurship, information technology tools and networks. The research methods used include content analysis, induction and deduction, comparative and quantitative analysis, survey survey, fuzzy set method in analytical hierarchy or Fuzzy AHP analysis.

152 literary sources were used for the writing of the dissertation, of which 12 in Bulgarian and the remaining 140 in English. The doctoral student demonstrates scientific correctness in the research, which is confirmed by the detailed citation and bibliographic description.

4. Opinion about the structure and the contains of the dissertation

The dissertation is structured in three chapters that follow its own logic.

The first chapter deals with historical, philosophical and economic principles of the Islamic way of life and behavior in society. The considered philosophical-religious aspects are present insofar as it is necessary to understand the understanding of Islamic spirituality and the practice of Islamic economics. The idea emerges that Islam recognizes the spiritual, moral and social needs of people along with their material needs. Islam does not approve of unnecessarily accumulated wealth, and in this sense the policy pursued is highly social, supportive of society. Islamic economic thought is examined and compared with the more famous political economies in social development.

The second chapter analyzes the ways in which Islamic finance, and in particular Islamic banking, operates. Their state of the European financial market and the way they function according to different jurisdictions are presented. The most important and often used in practice contracts and instruments of Islamic banking are explained in detail. Topics covered include basic regulatory bodies and structures responsible for the normal functioning of the Islamic economy, as well as its impact on sustainable development and the well-being of society.

The third chapter examines attitudes towards Islamic finance, their impact and potential for economic and socially responsible development. The possible direction for the application of Islamic finance in the context of the growing application of revolutionary information technologies has also been studied.

In conclusion, it is concluded that Islamic banking stimulates economic growth in many countries and contributes to increasing GDP and the general well-being of the population. The principles of the Islamic economy are part of the modern world economic system and should

be studied. Islamic principles of economic life bring specific characteristics to the categories of humanism, unpretentiousness, decency and modesty, but they also help to improve the principles of sustainability and social justice of societies.

5. Identification and assessment of the scientific and scientific-applied contributions in the dissertation

I confirm the logic and the original character of the contributions formulated in the abstract as follows:

First. The dissertation presents the author's model of Islamic finance, including basic contracts used in Islamic economic jurisprudence, principles of Islamic banking and the structure of Islamic financial instruments.

Second. The dissertation tests the attitudes towards Islamic finance, their influence and potential in the direction of economic and socially responsible development in Bulgaria through three different empirical studies. An author's model of fuzzy sets in the analytical hierarchy of Islamic banking according to selected criteria and sub-criteria has been tested.

Third. The dissertation presents a leading criterion and four main sub-criteria that can make it easier to adopt the principles of Islamic finance in Bulgaria, namely: social responsibility and delegation of management powers, interest-free lending, microfinance practice, issuance of securities with social impact.

6. Publications and participation in scientific forums

The author's ideas are presented publicly through 4 publications, which achieved the requirements of the national regulatory framework and the internal requirements for the University of Economics - Varna. They are on authoritative forums as well as in NACID-registered publications.

7. Critical remarks and recommendations

They are not placed.

8. Questions to the candidate

8.1. According to the data of the CB system in Bulgaria, can it be confirmed that the dynamics in the structure of the financial result (profit or loss) in the Income Statement gradually acquires

the characteristics of banking institutions operating in Islamic banking in view of the trend for shrinking income from interest rate differentials and increasing revenues from banking services and fees?

8.2. Is it possible to open a branch of a typical Islamic bank under the BNB regulatory framework in Bulgaria or additional decisions of the Management Board of our central bank are necessary?

9. Conclusion

The dissertation contains scientific and applied results, which represent an original contribution to science and meet all the requirements of the legislation. The presented publications, dissertation, abstract and documents meet all the requirements of the University of Economics - Varna. Through the dissertation the PhD student Miroslav Simeonov Kamdzhlov proves that the necessary theoretical knowledge and professional skills in Professional field 3.8. Economics. He clearly demonstrates qualities and skills for independent research.

In view of all the above, I give my positive assessment of the study, presented by the above-reviewed dissertation, abstract, results and contributions. I propose to the scientific jury to award the scientific degree "Doctor" (PhD) to Miroslav Simeonov Kamdzhlov in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences; Professional field 3.8. Economics, Scientific specialty "World Economy and International Economic Relations".

Date: 04 August 2021

Reviewer:

(Prof. Andrey Zahariev, PhD)